

«Ciutat de vacances» és un projecte de:

Amb el suport de:

Amb la col·laboració de:

Més informació:

#CiutatDeVacances

Web de Ciutat de vacances: www.ciutatdevacances.eu

Facebook de Ciutat de vacances: @Ciutatdevacances

Dates de l'exposició: 26/05/2017-22/10/2017

Horaris del museu:

Dimarts a dissabte 10 a 20 h.

Diumenge de 10 a 15 h.

Dilluns tancat

ESBALUARD | museu d'art modern i contemporani de palma

Plaça Porta Santa Catalina, 10-07012 Palma T + 34 971 908 200 museu@esbaluard.org www.esbaluard.org

Català

CIUTAT de VACANCES

Fa un any es va poder veure a Es Baluard una obra de la sèrie «Protocolli Veneziani» d'Antoni Muntadas en la qual l'artista desconstrueix la imatge de Venècia facetada per la seva pròpia marca com a destinació. Cada projecte del museu s'interrelaciona com una línia programàtica cohesionada amb l'objectiu de dotar de sentit l'art contemporani respecte a la societat actual.

«Ciutat de vacances», a Palma, s'articula sobre dos eixos: la dicotomia d'allò privat envers allò públic, d'una banda, i, de l'altra, l'imaginari del mite turístic. Ambdós, enllaçats fonamentalment per l'anàlisi i la construcció del fenomen del turisme a través de la mirada de l'amfitrió i de l'hoste, de l'economia i l'ecologia, des del fet proper balear i mediterrani al paradigma global.

El patrimoni fotogràfic de postals i cartells històrics i la gravació d'imatges en moviment són instruments utilitzats pels artistes i els turistes com a mitjà i finalitat. A més, també influeixen els orígens del cinematògraf, l'associació dels relats a través dels documentals o les nombroses pel·lícules d'*amateurs*, d'oci i de propaganda, que incentiven les eleccions dels turistes en els seus desplaçaments i el gest propi que les reproduirà.

Podem pensar que tot mite parteix d'una imatge. L'abstracció d'un sol concebuda per Joan Miró ha estat un referent mundial des del 1983, associat a les campanyes de Turespaña com a imatge corporativa del turisme espanyol, com així mateix ho és l'aplicació anterior, el 1973, en el també cèlebre cartell del Foment del Turisme de Mallorca.

Les dinàmiques identitàries revelen la veritat dels adoradors del sol i la llum quan onades de turistes incombustibles es llancen a les seves flamarades per plaer, redempció o curiositat.

La fotografia és l'acte de màgia que en captura la incandescència. Aquest exercici ritual es revela i manifesta com a testimoni de l'evolució social i dels progressius objectius mercantilistes vinculats a la seva indústria a través del document fotogràfic-turístic. A partir de les postals i dels cartells dels diferents períodes, el patrimoni fa història i arqueologia de llocs i moments, com en feren també les reproduccions realitzades per Herwin Hubert. Això mateix succeeix amb Josep Planas i Montanyà, introductor de la postal a manera d'instrument comercial turístic i qui desenvolupà com ningú un documentalisme amable de l'expansió a les Illes Balears de l'anomenada balearització. Les fotografies per encàrrec que va fer per als hotels són essencials per entendre el fenomen. A Es Baluard, amb la col·laboració de la Federació Empresarial Hoteler de Mallorca, hem reeditat una selecció d'aquestes postals *vintage* que mostren l'evolució dels formats de transmissió, reclam i traspàs de la mirada d'acord amb les demandes.

Així, analitzant aquests materials promocionals, no només des de Mallorca sinó també, per exemple, els del grup Thomas Cook i la seva revista *Holidaymaking*, s'observa l'evolució progressiva de les imatges de la destinació, durant els anys cinquanta centrades en la catedral, el folklore, les barques de pescadors i la idealització de la tradició, i més endavant en els nous hotels, les vistes de platges, piscines i turistes bronzejats en primer pla. És a dir, la identitat grupal i territorial se substitueix per donar pas a l'homologació i a la deshistorització.

La ciutat de Palma revela així un dels eixos de l'exposició, tot comparant-la a exemples que antecedeixen la seva dinàmica, a Barcelona i a Miami, i que evidencien presents i futuribles.

La gentrificació és un dels símptomes de les problemàtiques inherents a l'assentament turístic. Una de les primeres accions de visibilització organitzada per Es Baluard va ser el taller del col·lectiu Left Hand Rotation, que va permetre, a més d'aglutinar el sector artístic i activista proper a les seves circumstàncies, reflexionar des de l'acció sobre la metastasi de les icones de ciutat i la seva decadència. Tres artistes vinculades a les Balears, Marina Planas, Neus Marroig i Irene de Andrés, també adopten com a punt d'anàlisi la imatge. La primera, a través de la influència del seu avi Josep Planas i Montanyà; la segona, utilitzant citacions de llibres i guies de viatge de referència; i, la tercera, mitjançant les ruïnes de les sales de festes i discoteques d'Eivissa, icona de l'oci. Les estructures i planejaments d'espais urbanitzats com ara els *resorts* solen ser il·l·les dins les il·l·les, el parc temàtic (com tan precisament relata Michel Houellebecq a la seva novel·la *Plataforma*), que en l'exponent més *kitsch* ens presenta Xisco Bonnin després de la presa de contacte amb el *Paradisus Rio de Oro* a Cuba.

Enfront dels circuits organitzats, la dimensió política de ser apàtrida o emigrant abordada per Adrian Melis, a manera de reportatge turístic, ens situa sobre un circuit performatiu turístic des de la marginalitat.

La incidència de les economies visibles i soterrades o la instrumentalització dels espais s'evidencien en quatre treballs artístics produïts durant els dos darrers anys. Daniel Gasol proposa una revisió històrica a partir d'una residència artística a Alaró (Mallorca), Irene Pittatore s'ha centrat en els treballadors del sector turístic en una ciutat transformada en pur servei al turista com és Venècia, el col·lectiu Idensitat —activat per Gaspar Maza i Ramon Parramon— va anar explorant llocs semiabandonats condicionats per l'estacionalitat, mentre que, en el pol oposat, Ana A. Ochoa analitza les estratègies vinculades a les inversions de luxe que transformen allò públic en privat, com ha passat amb les operacions realitzades a la ciutat de Miami.

Una transformació que converteix les fotografies del litoral i de les zones annexes, explorades per Ángel Marcos, en una arqueologia del present que vaticina l'homologació del paisatge. L'imaginari turístic, la identitat grupal i els estereotips turístics ens traslladen a un altre enfocament, el dels que utilitzen la imatge com a recurs. En el camp expandit d'allò fotogràfic, Ochoa, Marcos i Trillo ens han permès produir, en l'espai expositiu, noves formes de lectura de la seva obra a partir dels arxius de l'encàrrec de «Ciutat de vacances».

El figurant, en aquest escenari d'anades i tornades, és l'amfitrió, mentre que l'hoste, clonat en variables tribals diverses, fotografia i és fotografiat en un bucle infinit en el qual actituds, rostres i l'ús estandarditzat del temps de vacances són tot u. Miguel Trillo atrapa els gestos corporals i l'epidermis dels nous adoradors del sol, estètiques de joves que es repeteixen eternament en els espais d'oci, qualsevol que sigui el seu punt geogràfic mundial, en què és la imatge que embalsama el caçador i el caçat, el contenidor i el contingut. En un sentit semblant, és el mateix exercici que desenvolupa Massimo Vitali utilitzant la fotografia per captar les extensions, els llocs d'esbargiment d'alta densitat ocupacional, imatges que sintetitzen una coreografia alienant pels parcs tematitzats de l'oci com a santuaris. La llum tan especial que emanen les fotografies de Vitali ens remet en nou a l'exercici ancestral de retre culte al déu Sol. Des de la instal·lació, i desconstruint la imatge que ens cega i guia, Juan Aizpitarte elabora un exercici complex de sintetització. És, seguint la visió postestructuralista de Dean MacCannell, una forma d'aprehensió de l'Altre a través de la representació simbòlica. En aquest punt, els sistemes de referència són fonamentals. Un camí que, des de l'observació, també planteja Mélissa Epaminondi en un *travelling* llarg, com a recorregut, des de la vora d'una platja a Còrcega.

Finalment, per tal de repensar diferents casos d'estudi a partir de l'antropologia i les arts, hem introduït anàlisis d'obres i propostes de referència, tant en l'àmbit local com en l'internacional, que ens permetran mantenir un grup d'investigació obert a la sala mateixa d'exposicions. Així doncs, hem comptat amb la col·laboració de Jana Leo, Marc Morell, Fran Simó i Tomás Ruiz-Rivas, que han esquematitzat les seves propostes per confrontar-les als diferents públics i visitants de l'exposició.